

# GREVLINGEN

Medlemsblad for Naturvernforbundet i Oslo og Akershus



**Glad i  
trær og skog**

**INNKALLING TIL ÅRSMØTET 25. MARS – SE SISTE SIDE**



NATURVERNFORBUNDET  
I OSLO OG AKERSHUS (NOA)

## Nå tror vi på markaloven!

Markaloven ser lovende ut selv om den inneholder noen forblommede uttrykk (les upresise), ikke omfatter skogsdriften, og der finnes sterke krefter som nok følger oss helt til døren, det vil si en gang sent på våren med stortingsvedtak og "bærekraftig" lov. Dette heftet gjenspeiler at vi i NOA er glad i gamle og unge trær, og eventyrlig skog.

Naturkartene, det fantastiske prosjektet til Hilde Friis Solås, har nå elleve hefter å vise til og flere kommer. Alle ligger i nærområdene i byen og i Markas randsone. Tas de ordentlig i bruk på skolene av kvikke lærere, og av foreldre med overskudd, er dette måten å gjøre etterleken til skikkelige natur-freaker.

Trolig kan vi glede oss over turveigjennomslag i Jarfyllingen i løpet av året. Gode kart er miljøkriminelle fiende på øyene i fjorden. Dette og mye annet byr dette heftet på!

### Håpet ligger i miljøbevegelsen

Nå midt under finanskrisen er det fristende å sitere den kanadiske forfatterinnen Naomi Klein som har utgitt et par internasjonale bestselgere, No logo om beinharde vilkår for underleverandørene til de globale selskapene, og Sjokkdoktrinen om sjokk-kapitalismen etter kriger og katastrofer. Hun var debattinnleder på Litteraturfestivalen i Lillehammer på forsommeren 2008. I kjølvannet av naturkatastrofer og kriger følger gjerne en usminket li-

beralisme – styggere sagt frisleppet av kapitalkreftene. Noen av hennes utsagn, gjengitt fra Morgenbladet, juni 2008, bare måneder før finanskrisen:

"Når en kan velge kvotehandel som løsning på klimakrisen, viser det hvor sterkt troen på markedet fremdeles står."

"Det jeg har tro på, er mobilisering og folkelig organisering. Grunnen til at New Deal [sosialisme på amerikansk i 1930-årene, red. anm.] ble gjennomført var ikke noen få mektige menn, men at denne politikken var et krav fra vanlige folk."

"Håpet ligger i miljøbevegelsen. Deler av den utfordrer både høyre- og venstresiden ved å kritisere vekstideologien."

La det være til oppmuntring.

Du som er med i Naturvernforbundet: Vi er på rett spor – verv en venn, en kollega. Vi må bli langt flere! Vi sees på årsmøtet – se siste side.

Frithjof Funder, redaktør

## GREVLINGEN

Medlemsblad for Naturvernforbundet i Oslo og Akershus

Maridalsveien 120, 0461 Oslo

Telefon 22 38 35 20

e-post adresse: noa@noa.no

hjemmeside: www.noa.no

Bankgiro 1280.05.02347

Redaktør: Frithjof Funder, tlf. 22 21 14 71, e-post: hfunder@online.no  
Redaksjonsassistent: Tom Ekeli, tlf. 47 40 01 81, e-post: tomekeli@online.no  
Redaksjonen avsluttet 15. februar 2009.

Forsidefotoet viser en svær selje på Åsgård i Ås, tatt av Anders Often 2007.  
Se artikkel om gamle seljer.

© Naturvernforbundet i Oslo og Akershus 2009

All tekst i artiklene kan fritt gjengis med referanse til Naturvernforbundet i Oslo og Akershus' kvartalsskrift Grevlingen, årgang, nummer, artikkelforfatter og artikkel.

Fotografiene skal kun kunne gjengis etter innhentet tillatelse av fotograf og Grevlingens redaksjon.

Trykk: Grefslie Trykkeri Opplag: 5.100  
ISSN 0803-6357



Grevlingen blir trykket på resirkulert papir.  
Produktet du nå holder i hånden er dermed så miljøvennlig vi kan klare å lage det.

## Innhold

- Nytt fra Vøienvolden
- Frønsvollen
- Markaloven og den bærende idé
- Markaloven rett rundt svingen!
- Gamle seljer i Asker og Ås
- Naturkartene
- Turveigjennomslag i Jarfyllingen
- Kildesortering i Oslo
- Miljøkriminalitet på Lindøya
- Grønt dikt
- No livnar det i lundar
- Jørgen Stubbesitter
- Sett og sakset
- Bokspalten



Vinteren er ikke enerådende lenger – det er fint å komme på jobb klokka 8 og se lyset som kommer forsiktig tilbake.

Rapporter fra NNV for 2008, viser at vi hadde 6063 medlemmer per 31.12. Ikke den store økningen, men vi spiser oss sakte oppover på statistikken. Tusen takk til dere som har bidratt med gaver og ressurser i løpet av 2008! Men det har vært lite telefoner fra medlemmene og andre siden nyttår.

Kalenderen for 2009 har vakt begeistring for flotte fotografier. I år hadde vi også turforslag fra kjente navn, noe som også kanskje har bidratt til salg av noen flere kalendere. Men vi har fremdeles kalendere på lager! Har dere forslag til hvor disse kan sendes for profilering foran neste års kalender, ta kontakt!

På nyåret ble det første møtet med nye interesserte holdt i Tregruppa vår. Det er fremdeles mange som har problemer med naboskapet når det gjelder trær. Det er mye "galt" med trær, de kaster blader, står i veien for sola og/eller utsikten eller er potensielle nedfallsfeller. Det reflekteres lite over at de er bolig for syngende fugler og ekorn, at man hører suset i sterk vind, de hjelper hagen til å bli kvitt regnvann og at de kan være naturlige, flotte markiser. I tillegg har de antakelig stått på sin plass lenge før man tenkte på å bygge hus. Vi håper Tregruppa vil bestå og helst få flere medlemmer, slik at vi kan fortsette arbeidet som er startet.

Det var "Gammeldags Jul" på tunet på Vøienvolden i år også. Vi sto her med kalender og verveblokker, men hadde ikke den store responsen. Er det noen av medlemmene som kan hjelpe oss gjennomføre et lite kurs i markedskommunikasjon?

Laila Holmen

## Frønsvollen

Årsrapporten for 2008 legges ut på hjemmesiden i løpet av februar. Det ble brukt et imponerende antall dugnadstimer i fjor også. I korte trekk er arbeidene (de mest synlige) disse: Ny ni-delt vindusfeltvegg (plexiglass) er montert i stalldøråpningen til bruk i vinterhalvåret. Det er montert ny jøtul peisovn i stue, peisovn og pipeløp skal monteres i stallen til våren. I låven er det snart ferdig et allrom. Dette skal brukes til overnatting, informasjon og møter. Tunet har fått nytt bord og benker produsert av materialer fra egen skog. Hagen er oppgradert, og vi dyrket flere typer grønnsaker. Våre samboere på tunet, jordrottene, var ikke snille med avlingen, dessverre! Husk at det er mulig å leie Frønsvollen for helg, uke eller bare et par dager!

## MERKEDATOER VÅREN 2009 FRØNSVOLLEN

Fugle- og fuglekassearrangement  
29. mars (Dette er under planlegging, følg med på NOAs Ark).

Stordugnad 25. og 26. april.  
Sesongåpning 7. juni.

Vel møtt til dugnad og samvær i 2009!



Foto: Jens Gram

# Markaloven og den bærende idé

av Knut Frigaard, styreleder i NOA

Markaloven kan som de fleste lover se stor og komplisert ut. Ikke noe er mer feil enn det. Loven hviler og hviler trygt på en eneste tanke og en eneste idé. Tanken om bærekraftig utvikling. Lovgiveren kunne i og for seg nøyd seg med en setning, men slik går det ikke til i et moderne samfunn.

Ord som blir populære, det vi kan kalle moteord, har en tendens til å bli eller være uten innhold. Det er nok grunnen til at ordet eller uttrykket får slik utbredelse fordi alle kan legge det i uttrykket som de ønsker. Vi får en tilsynelatende enighet, men den er ikke reell. Den er det vi kan kalle en skinnenighet, og diskusjonen kan bli lang slik den gjerne blir når to parter med ulikt syn snakker forbi hverandre.

Et eksempel. Løvenskiold som eier 430 000 mål og dermed det alt vesentligste av det vi kaller Oslomarka, hevder at hans form for skogbruk er bærekraftig. Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, NOA, som er sterkt uenig i det, hevder at skogbruket må legges om radikalt og bli nettopp bærekraftig. Hvordan kan det ha seg? Betyr det at en av partene lyver, eller for å uttrykke meg mer diplomatisk ikke forteller den hele og fulle sannhet? Nei, ikke nødvendigvis.

Lovgiveren definerer av og til slike begrep for å fastslå hva begrepet skal bety i den vedtatte lovtekst. Slik er det også i regjeringens forslag til markalov (Ot prp nr 23 (2008-2009)). Der heter det blant annet:

*"Med "bærekraftig bruk" menes blant annet at det må has hensyn til natur- og friluftsverdiene i Marka slik at disse verdiene ikke i for stor grad blir skadelidende."*

Det fastslås med andre ord at om det foreligger bærekraftig bruk må vurderes i forhold til det resultat man ønsker.

Og slik er det. Løvenskiold ønsker, slik vi oppfatter det å optimalisere den økonomiske drift av skogen, og har rett i at dagens forvaltning av skogen er bærekraftig hvis det er målsettingen. NOA på sin side har også rett i at forvaltningen må legges radikalt om hvis den skal bli bærekraftig hvis målsettingen er å bevare natur og friluftsverdiene i Marka. Begge parter i eksemplet ovenfor bruker uttrykket bærekraftig utvikling riktig, men er altså uenige i målsettingen.

Som det fremgår deles NOAs målsetting av regjeringen i sitt forslag til Markalov:

*"Formålet med loven er å fremme friluftslivet og tilrettelegge for naturopplevelse i Marka".*

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) uttrykker det samme slik i sine vedtekter:

*"Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, NOA, vil arbeide for å verne naturen og sikre livsmiljøer slik at menneskelig virksomhet ikke overstiger tålegrenser i naturen."*

Dette er den frigjorte tanke og lovens grunnleggende idé.

Loven inneholder en ikke uttømmende eksemplifisering av hva som går inn under hovedmålsettingen, og sier blant annet: *"Det skal også legges til rette for idrett som naturlig hører hjemme i marka."* og *presisere i merknadene til denne bestemmelse at idrettshaller, større idrettsanlegg, nasjonale anlegg, motorsport, skytebaner etc. faller utenfor de idrettsanlegg som kan etablere i marka.*

Noen skarp grense mellom friluftsliv og idrett trekker regjeringen ikke, men det kan være naturlig å se på hvilken idrett regjeringen ønsker å støtte i idrettsmeldingen (St meld nr 14 (1999)). Her heter det blant annet at det er et prinsipp *"at statlig støtte til idrettsområdet ikke skal understøtte fortjenestebaserte eierformer."* Det vil være naturlig å legge dette til grunn også i vurderingen av hvilke anlegg som skal tillates i marka.

# Markaloven rett rundt svingen!

av Gjermund Andersen

Fredag 19. desember fikk vi årets julegave fra Miljøverndepartementet. Da ble endelig Markaloven lagt fram som en Stortingsproposisjon. I løpet av mars skal Stortinget gjøre ferdig sin behandling av loven, og deretter gjenstår vedtak i Statsråd, Kongens underskrift og ikrafttredelse ved sommerleite.

## Og hva har vi så fått?

- Markagrensa blir fastsatt i selve loven, og ikke gjennom en forskrift som er lettere å forandre.
- Det blir byggeforbud mot alle bygg og anlegg i Marka, uten særskilt tillatelse eller dispensasjon fra reglene. Og i slike tilfeller skal alltid fordeler ved tiltaket veies opp mot ulemper for friluftsliv og naturopplevelse.
- Det er gitt hjemmel for å verne Eventyrskoger i Marka, bare ut fra deres verdi for friluftslivet og naturopplevelse.
- Det gis hjemmel for å gi forskrift som kan regulere biltrafikken på veiene.
- Alle klager skal behandles av én instans – Fylkesmannen i Oslo og Akershus – uansett i hvilke kommune tiltaket ligger.
- Skogbruket i Marka er ikke med i Markaloven, ulogisk nok. Alle er enige om at skogbruket er den enkeltvirksomheten som i størst grad påvirker opplevelseskvalitetene, men motet til å ta sterkere grep var ikke tilstede. I stedet er vi blitt lovet revisjon av Markaforskriften etter skogloven.

Mandag 9. februar var Stortingets energi- og miljøkomité på markabefaring, etter initiativ fra NOA. Første stopp var eventyrskogen i Slagene, rett ved Frønsvollstråkka. På en 300 meters vandring på truge-tråkket spor i dypsnøen fikk komiteen se både tett industriskog og fantastisk eventyrskog. Det var tydelig at komitémedlemmene likte det de så, og saksordføreren ville gjerne inviteres ut på flere turer.

Deretter gikk ferden til Tryvannsstua, der ulike interesser fikk presentere sine syn på saken. Ut fra innleggene virket

det som motstanden er størst mot byggeforbud og krav om at alle inngrep skal underlegges krav om reguleringsplan. Dette er imidlertid helt nødvendige krav for at ikke verstingene skal få frie hender, og det er jo verstingene enhver lov skal stoppe.

Deretter fulgte busstur opp Sørkedalen, gjennom Nordmarka og ned i Maridalen, med løpende "informasjon" fra gods-eier Løvenskiold. Kun Løvenskiold, Maridalens velforening og Aker Bondelag var uttalt mot loven, men de øvrige aktørene fra alle kanter sa ja til



Fra Stortingets befaring i Slagene 9. februar.

Foto: Jens Gram/NOA

loven, mer eller mindre begeis-  
tret.

Sett med NOAs øyne er vi svært  
fornøyde med at loven kom-  
mer, og at den blir behandlet i  
god tid før høstens valg. Det  
ville være for dumt om et valg  
på ny skulle greie å velte et for-  
slag til Markalov. (Det skjedde  
i 1981, da Brundtland tapte og  
Willoch vant valget. Da ble  
loven lagt i skuffen og har lig-  
get der til nå.)

Videre er vi svært takknemlige  
for at det er fremmet forslag til  
en vernehjernelle for områder  
utelukkende ut fra deres opple-  
velsesverdier. Mange års arbeid  
fra NOAs side vil kronnes med  
seier, dersom dette forslaget går  
ubeskadiget gjennom Stor-  
tinget.

Vi i NOA er også glad for byg-  
geforbud og strengere regler for  
alle mulige typer inngrep, og  
for hjemmelen for å innføre  
egne forskrifter for bilkjøring  
på veiene. Med Løvenskiolds  
nye utleiopolitikk, med kjøre-  
tillatelse til alle hytteeiere og  
til småviltjegerne, er trafikken  
økt betydelig, særlig i tilknyt-  
ning til de populære helgene  
på høsten. NOA mener at det  
allerede nå er grunnlag for å  
fastsette slik forskrift.

Det eneste som var virkelig  
skuffende var at vi heller ikke  
denne gangen greide å få lagt  
skogbruksvirksomheten under  
hensynet til friluftsliv og na-  
turopplevelse i en og samme  
lov. At det fortsatt er Land-  
bruksdepartementet og skog-  
oppsynet som skal forvalte  
skogen, gjør at vi dessverre ikke  
kommer til å bli arbeidsledige i  
tiden som kommer. Det begyn-  
ner å haste. Hogstmaskinene  
starter hver morgen klokka  
seks. Dersom de ikke går hele  
natta også.

# Ei kjempeselje i Asker og tre halvstore på Ås

av Anders Often og Rune Aanderaa

Vanlig selje *Salix caprea* ssp. *ca-  
prea* har god frøspredning og  
etablering, og den vokser ofte  
som pionertre. Men av og til blir  
individ stående igjen etter at  
skogen rundt er vokst opp, eller  
store seljer kan bli satt igjen i  
kulturlandskapet. Da kan trærne  
bli både store og gamle, av og til  
også mangestammede, og de får  
alderdommens patina og kan bli  
svært flotte trær. De kan også bli  
levested for mange arter mose,  
lav, sopp og insekter. Men selje i  
seg selv er jo også deilige trær –  
ikke minst hann-trær med de  
flotteste gåsunger om våren.  
Hunnene er selvfølgelig også  
flotte, men arrene dingler ikke  
riktig så flott som støvbærerne  
gjør det. Og bortsett fra dette er  
det ikke å forglemme at ingen  
trær kan måle seg med selje, til

ja nettopp seljefløyte. Og da er  
sly godt nok.

Men her skal alt dette ligge og vi  
skal bare beskrive kort noen  
store og fine individ av selje som  
vi vet om i Asker og på Ås. Det  
finnes helt sikkert mange flere  
fine av samme sort, men man  
må jo begynne med sine nær-  
meste "venner".

## Asker

(1) På Øya (=Ormodden) i nordre  
del av Sems vann (NM 7975,3685;  
147 m o.h.) vokser ei meget im-  
ponerende selje. Stammebasis er  
oppsvulmet med store rikuler.  
Nær bakken er omkrets hele 7,3  
m. Treet er 15,5 m høyt. Hellende  
terreng og kronglete form gjør det  
vanskelig å måle omkrets og  
høyde helt nøyaktig.

Treet deler seg i tre hovedgreiner



Kjempeselja på Ormodden, Sems vannet. Hunden Kira viser målestokken.

Foto: Rune Aanderaa januar 2009

ca 0,9 meter over bakken. Her er omkrets 4,85 m. Omkrets på de tre hovedstammene er henholdsvis 2,85 m (deler seg videre til tre stammer), 2,6 m (deler seg til to stammer) og 2,0 m målt 1,2 m over bakken. Treet er angrepet av honningsopp og seljekjuke.

### Ås

(2) Årungen. Det vokser ei stor selje i veikanten ved Årungen, 3 m øst for veien, i dag på hestebeite (NM 8157,19309; 18 m o.h.). Treet er 12 m høyt og 10 m bredt. Omkrets av sokkel i 0,5 meters høyde er 4,25 m. Treet deler seg raskt i fem store stammer som i 3 meters høyde blir til 12 store greiner. Det vokser seljekjuke på treet.

(3) Mellom Åsgård og Rødskolen (20 m nord for Midtgård) vokser ei flott gammel selje. (PM 0073,1533; 100 m o.h.). Omkrets i brysthøyde er 3,1 m. Den er ganske frisk og kan sikkert stå lenge ennå selv om seljer ikke blir veldig gamle. Dette treet og de andre gamle trærne i den lille tresamlingen her midt i Ås sentrum er beskrevet i Often (2008). Foto av den store selja på Åsgård, Ås, tatt av Anders Often 2007, med guttene Gustav Omberg Often og Martin Bakkan som målestokk, er vist på forsiden.

(4) Rett vest for NISK sitt lagerområde, noe innvokst i nettingjerde (NM 9986,1570; 101 m o.h.). Denne mange-stammede selja har kun felles stamme nede ved bakken, nærmest en sokkel det kan måles omkrets på – her 3,7 m. Herfra og videre opp til 0,5 m over bakken deler treet seg i 12-15 hovedstammer som til sammen danner ei stor krone på 20 x 20 x 20 m.

### Kort diskusjon

Den uten sammenligning mest utførlige beskrivelse av selje er i boka til Nedkvitne (1990) om selja i norsk natur og kultur. På side 20–23 skriver han om størrelse og alder. Når det gjelder alder er det ikke dokumentert selje over 100 til 200 år. Dette skyldes først og fremst at gamle individ fort blir hule, og at det er svært liten forskjell på sommer- og høstved slik at det er vanskelig å telle årringer. Men det er likefullt helt klart at selje er en art som ikke blir særlig gammel.

Når det gjelder størrelse er det enklere å gi eksakte tall. Nedkvitne (1990) skriver at den største selja som trolig har vokst i Norge er "Storselja" på Gunhildsrud i Eiker, Buskerud. Det er et imponerende kopperstikk av dette treet i Schübeler (1886). Nedkvitne siterer Schübeler: "Den største Selje i Norge, hvorom jeg hidtil har faaet Beskjed, ble for et Par Aar siden hugget på Gaarden Gunhildsrud i Eker Prestegjeld...Treet var 70' (22 m) høit; Stammens Høide til Kronen var 22' (6,9 m) og dens Omfang i Brysthøide 12' (3,76 m)".

Treet på Ormodden i Sems vann er ikke på noe vis av samme størrelse som storselja på Gunhildsrud, men den nedre, massive stamme, med de enorme rikulene, gjør dette treet til ei feno-

menal selje med nesten uslåelig omkrets ved basis. Omkrets litt opp på stammen er trolig større enn vinneren av "Mitt-tre"-konkurransen som Skogselskapet arrangerte i 2007 sammen med NRK. Her ble største selje i Sør-Norge kåret til å være et tre i Grimstad med omkrets på 470 cm 1,3 m over bakken. Tilsvarende for Midt-Norge var ei selje på Kyrksæterøra med omkrets 3,6 m og for Nord-Norge ei selje på Dønna med omkrets 3,7 m (fra <http://www.nrk.no/magasin/natur/1.4285472>), mens selja på Ormodden er større – om enn ikke veldig mye – målt til sine 4,85 m i omkrets ca en meter over bakken.

Utvalg av trær bærer sterkt preg av de to artikkelforfatternes bosted – henholdsvis Asker og Ås. Det er helt sikkert ikke slik at det kun er i disse to kommunene i Oslo og Akershus at det er stor selje. Vi oppfordrer lesere av Grevlingen til å tipse oss om andre store seljer rundt Oslo – og for så vidt også ellers i Norge.

### LITTERATUR

Nedkvitne, K. 1990. Selja i norsk natur og tradisjon. Norsk Skogbruksmuseum. Særpublikasjon 8: 1-171 s.

Often, A. 2008. Åsgård miniarboret. Ås-Nytt 1-2008: 16-18.

Schübeler, F.C. 1886. Viridarium norvegicum. I. Christiania, 610 s.

## GAMMELSKOG

Hei! Vil takke for det flotte fokuset på gammelskogene i Grevlingen. Det er en meget viktig sak. Mange av dagens unge vet knapt nok hvordan en skog skal se ut ...

Det verste minnet jeg har fra i fjor, var en tur langs blåstia nord for Øyungen (området rundt Liggeren). Vet dere om det var gammelskog som måtte bøte med livet der? Såvidt jeg husker var det det. Et enormt område med dype hjulspor fulle av hydraulikkolje. Tårene var faktisk ikke langt unna da. Ufattelig trist, og en total mangel på kunnskap om hvordan skogen skal avvirkes.

Gammelskoghilsen fra Eivind Kristoffersen.

# Naturkart

## naturopplevelse for barn og unge

Snart tre år har gått siden det sto om naturkartene i Grevlingen første gang. Prosjektet har gått sin gang og elleve naturkart har ligget på nettsiden vår siden tidlig i høst. Alle disse nå er trykket opp! De sist opptrykte naturkartene er for St. Hanshaugen, Lysakerelvas øvre del, Ljanselvas øvre del, Akerselva nord, Svartdalen-Etterstad og Nordre Akers grønne lunges. I tillegg er fire kart i pro-

duksjon, og arbeidet med ytterligere fire vil bli startet opp i 2009. Det er biologen **Hilde Friis Solås** som har stått for dette fantastiske prosjektet fra ideen og det faglige innholdet til presentasjonen. Her forklarer hun med egne ord:

Formålet med Naturkartene har hele tiden vært å nå ut til barn og unge med naturglede og naturkunnskap. Ønsket er at nye gene-

rasjoner skal se verdien av og dele gleden ved naturen.

I hvert av heftene er det et vegetasjonskart over området. Dette kan brettes ut fra bakpermen. En sti med poster er merket av. Informasjonen i heftet er bygget opp rundt denne stien. Hovedinnholdet i heftene er knyttet til biologi. Men i noen hefter har vi innslag om kulturminner, om geologi, om eventyrskog eller om forurensning. Tanken er at Naturkartene skal utgjøre en serie som strekker seg fra Marka til sjøen og har med seg områder i skog, langs vassdrag, i grønne lunges og på øyer.

Heftene starter med litt generell informasjon om biologisk mangfold og vegetasjonstyper. Postene følger de ulike typene vegetasjon. Det er også bilder av og tekster om planter knyttet til hver av postene. Stort sett er dette planter som gjør det lettere å kjenne igjen akkurat denne typen vegetasjon. Vegetasjonskartet kan fortelle deg hvor du finner blåbær, for eksempel!

### Bruken av kartene

Vi samarbeider tett med skoler i områdene vi nå utarbeider kart for. Dette gjør vi for å sikre at kartet når målgruppens behov best mulig. Interessen har vært stor på alle skolene vi har vært i kontakt med. Vi har også fått tilbakemelding fra barnehager som har brukt naturkartene i sin miljøfyrtårnsertifisering.

Alle skoler bør ha en slik natursti i sitt nærområde. Det er ikke obligatorisk for lærere å ha na-



Bli med – langs Lysakerelva finner vi svært spesiell natur! Visste du at det finnes fosser og stryk så nær Oslo? Vi stanser ved planter og kanskje finner vi dyrespor! Noen steder kan vi også se spor etter hvordan området ble til og spor etter mennesker som levde her i gamle dager. Med flere nye områder er også invitasjonene på forsiden av kartene nye. Det er alltid noe spesielt ved et område som det kan være spennende å legge merke til!





Gjøksyre – smaker syrlig – har du prøvd?



Teiebær – smaker nesten som rips!



Markjordbær – la deg friste!

turfag i utdannelsen sin. Det er derfor svært viktig å ha gode, lokaltilpassede hjelpemidler. Egen erfaring fra skolehverdagen har vist meg hvor liten tid en lærer faktisk har til forberedelser og hvor mye gode opplegg utenfra betyr for kvaliteten på undervisningen. Kort reisevei er i tillegg et stort poeng – slik vil elever lett kunne få deler av undervisningen sin ute. Med nærhet til skolen vil elevene kunne gå til området – dette er både kostnadseffektivt, en miljømessig god løsning og forflytningen gir i seg selv bevegelse.

Vi ønsker at barn skal utvikle en stolthet over Oslos natur gjennom kunnskap og kjennskap. Gjennom vennskapet med naturen vil også viljen til å ta vare på den øke. Å tenne naturglede hos barn har effekt langt ut over den aktuelle turen. Verdsetter de først det å være ute i naturen, vil de være mer fysisk aktive senere i livet.

### Hvilke områder?

Disse områdene har ferdige naturkart:

- Årvollåsen (Bydel Bjerke)
- Fra Stovnerbakken til Liastua (Bydel Stovner)
- Lutvannsområdet (Bydel Alna)
- Sognsvann-Båntjern (Bydel Nordre Aker)
- St. Hanshaugen (Bydel St. Hanshaugen)
- Ammerud (Bydel Grorud)
- Akerselva nord (Bydel Nordre Aker)
- Nordre Akers grønne lunger (Bydel Nordre Aker)
- Lysakerelvas øvre del (Bydel Ullern/Bydel Vestre Aker/Bærum kommune)
- Ljanselvas øvre del (Bydel Østsjø)
- Svartdalen-Etterstad (Bydel Gamle Oslo)

Alle disse fins i trykt utgave.

I tillegg jobbes det med å ferdigstille naturkart for:

- Bygdøy nordøst (Bydel Frogner)
- Et utsnitt i Maridalen (Bydel Nordre Aker)
- Akerselvas nedre del (Bydel Sagene/Bydel Grünerløkka)
- Nyland/Alnaparken (Bydel Alna)



Vegetasjonskart med natursti fra Ammerud.

## Ønsker du et kart?

Alle naturkartene som lages kommer til å ligge tilgjengelig på NOAs nettside. Ønsker du kartet i trykt utgave – ta kontakt med den enkelte bydel der området ligger. Liste over kontaktpersoner ligger på NOAs nettside – se [www.noa.no](http://www.noa.no)

Naturkartene kan også kjøpes ved NOAs kontor. De koster kr 30 pr stk pluss porto ved forsendelse, dvs kr 50 for et.



# Sammenhengende turvei fra Bogstadvannet til Lysaker

av Tom Ekeli

*Den urett som ble gjort mot naturen og turfolket i 1922, skal nå delvis rettes opp igjen. Sporene til Bærumsbanen og Kolsåsbanen ble den gangen lagt på en steinfylling (70 m bred og 20 m høy), der de krysser Lysakerelven. Selve elven ble lagt i en sprengt 70 m lang fjell-tunnel på Bærumsiden av elvedalen. Det er nå bestemt at det skal bygges en gangvei i kulvert tvers gjennom fyllingen.*

I 1922 var det store protester mot denne fyllingen og siden har det vært utallige befaringer og forslag om å gjenopprette det naturlige elveløpet og den kontinuerlige turveiforbindelsen mellom Bogstadvannet og ned til Oslofjorden ved Lysaker og Svartebukta (7,5 km med et fall på 145m). Protestene mot Jarfyllingen førte heldigvis den gangen til at den planlagte fyllingen over Mærradalen ved Huseby (Røabanen) ble stanset og det ble der bygget en bro.

## **Stupbratte skrenter, fossefall og kulturminner**

Lysakerelven utgjør grensen mellom Oslo og Bærum og turvei- og stinettet er populært på begge sider. Elvedalen utgjør en dyp canyon og byr på varierte natur- og kulturopplevelser langs hele strekningen. Barrieren ved Jar har lenge vært til stor ergrelse.

Det stupbratte utilgjengelige område har bevart rike naturkvaliteter. Elven med sidearealer er bl.a. kartlagt av BIOfokus og det er funnet flere rødlistearter langs og i elven, 102 fuglearter og flere typer fisk.

## **En ny tid for turfolket**

Ved påsketider (2009) starter anleggsarbeidet hvor en kulvert skal plasseres under Bærumsveien og Kolsåsbanen på Oslosiden av Lysakerelven. I tillegg skal det gjøres utbedringer av stinett og turveier på begge

sider av elven. Forberedelsene til gjennomslaget og utbedringene er planlagt i et samarbeid mellom kommunene. For at kulverten skal komme til nytte for begge sider skal det lages to nye brokryssinger henholdsvis nord og sør for fyllingen.

## **Skår i gleden**

Plasseringen av kulverten høyt opp på Oslosiden er ikke en ideell løsning. På forhånd var det utredet seks ulike alternativer. Den løsningen som er valgt er nok først og fremst ut fra økonomi og at anleggsarbeidet kan kombineres med det pågående arbeidet med Kolsåsbanen. Den beste løsningen ville ha vært å utvide elveløpet med en gangsti på Bærumssiden. Der går stien helt nede ved elvesletten og gjennomgangen ville ha forsterket opplevelsen av vassdraget for turgåerne.



Jarfyllingen sett fra nordsiden. Elvetunnelen er i nederste høyre hjørne og kulverten vil plasseres høyt oppe til venstre.

Foto: Kristin Moldestad

# Kildesortering i Oslo

av Laila Holmen

Som det framkom i avisene mot slutten av 2008, har Oslo kommune dessverre igjen utsatt innføring av kildesortering. Nå er utgangen av 2011 målet. Dette er til stor irritasjon for oss som prøver å opptre mest mulig miljøvennlig, og som ønsker at avfallet skal utnyttes på beste måte i en stor by som Oslo. Mange andre større byer og mindre kommuner har allerede hatt slike systemer i flere år.

Selv har jeg samlet plast i et par år allerede, noe som betyr å innføre spesiell logistikk i heimen. En sekk med myk plast og en med hard plast. Jeg leverer ikke svært ofte, og det blir fort fem – seks plastsekker som stues vekk i bod og kroker. I løpet av denne tiden har jeg ikke alltid møtt velvilje på Grønmo (som er ti minutter med bil hjemmefra). For noen uker siden derimot, klaffet det virkelig! Jeg fikk ikke beskjed om å kaste platen i brennbart som ofte tidligere, men ble vist til korrekte depoter. Og attpåtil kjørte jeg derfra med to gjennomsiktige plastsekker som brukes av avfallsstasjonen. Dette for at det lett skal sees at de inneholder plast og ikke annet avfall i ved levering. Slike sekker skal man kunne spørre etter når man besøker store mottakssteder.

Det er flere minigjenbruksstasjoner i tillegg til Grønmo og Haraldrud i Oslo, disse tar i mot plast og annet avfall (ikke store mengder) og skal være bemannet. Stasjonene er:

**SOFIENBERGPARKEN** – minigjenbruksstasjon og hageavfallsmottak  
Bydel Grünerløkka, Helgesens gate 56–58. tlf.: 22382001,80049055

**PILESTREDET PARK** – minigjenbruksstasjon og hageavfallsmottak  
Bydel St. Hanshaugen, Stensberggaten 20, Pilestredet park 7

**GREFSEN** – minigjenbruksstasjon og hageavfallsmottak  
Kapellveien 118

**SMESTAD** – minigjenbruksstasjon og hageavfallsmottak  
Viggo Hansteens vei 26

**HARALDRUD** – gjenbruksstasjon åpnet 1. desember 2008, ikke hageavfall før våren 2009, Haraldrudveien 18, via Brobekkveien 87

**GRØNMO** – gjenbruksstasjon og hageavfallsmottak  
Sørliveien 1, tlf.: 23483650 eller 02180

Har man tilgang til internett kan man gå inn å få karthenvisinger til stasjonene på denne adressen: <http://www.renovasjonsetaten.oslo.kommune.no/minigjenbruksstasjoner/>  
Veiviser for forskjellig type avfall leses her: <http://www.renovasjonsetaten.oslo.kommune.no/category.php?categoryID=28660>  
Husk at din autopassbrikke er miljøfarlig avfall når den ikke lenger skal brukes: <http://www.renovasjonsetaten.oslo.kommune.no/article122860-8451.html>

Jeg anbefaler alle som har spørsmål eller noe å formidle til Renovasjonsetaten, om å ta kontakt. Når vi viser interesse og formidler synspunkter, vil det forstås at vi er utålmodige og miljøbevisste og absolutt ikke ønsker ytterligere utsettelse.

## Skogsløp i hekketiden

NOA-medlem Torstein Dypdahl ringte oss i fjor og var bekymret over all terrengløping i skogene i hekketiden. Nå er temået aktuelt igjen. Likeledes hvordan skogsmaskinene knuser store flater og ødelegger reir. På en flate talte han åtte ødelagte reir.

Vi deler hans bekymring og minnes tidligere tider hvor ialfall orienteringsløperne var forsiktige med å arrangere konkurranser i hekketiden. Om noen av våre lesere føler at det treffer dem, så se om man ikke kan ta hensyn til fuglene i en meget sårbar årstid rett rundt hjørnet.

## NATUREN trenger deg NOA trenger deg

Kan du som allerede er NOA medlem og har et engasjement tenke deg å hjelpe oss? Ring eller send en e-post til Gjermund, tlf 95 22 64 02, e-post [gjermund@noa.no](mailto:gjermund@noa.no)

Vi trenger å utvide vårt engasjement i byen for byens utfordringer.

Vi trenger også kreative tanker om verving av nye medlemmer og fremtidens kommunikasjon med våre medlemmer.

Med vennlig hilsen  
sekretariatet

# Miljøkriminalitet avslørt på Lindøya

**Da vi i NOA skulle se nærmere på et kart over Lindøya i forbindelse med ny reguleringsplan, gikk vi inn på Gule sider på internett. Her finner vi gode kart over området, og både flyfoto og skråfoto.**

Når vi ser bildet, kommer det tydelig fram at det er hugget en gate mellom trærne fra en hytte i naturreservatet og fram til stranden, sikkert for å få finere utsikt. Da vi undersøkte saken nærmere, viser det seg at mellom fem og syv prosent av naturreservatet avmerket på Miljøverndepartementets kart fra juni 1993 er avskoget for at denne hytta skal få utsikt og uten at noen har reagert, oss bekjent. Er det mulig?

NOA vil selvsagt påpeke denne form for miljøkriminalitet og har informert Fylkesmannen om saken. Et slikt graverende eksempel på å ta seg til rette viser med all tydelighet at myndighetene aldri må gi fra seg råderetten og tilsynsansvaret for områder som skal bevares som naturvernområder eller friluftsområder. Tilsynet må skjerpes og sanksjoner gis med hjemmel i festekontrakten eller lovverket.

Når vi forstørrer bildet, ser vi også andre ting, som for eksempel en ulovlig brygge. På befaring så vi flere uthus og gjestehytter som tydeligvis ikke er kommet med på bildet. Dette er saker NOA nå vil følge opp. Man kan spørre seg: Har myndighetene gitt tillatelse til oppføring av dette på statens grunn, hvilken myndighet har i så fall gitt dispensasjon fra reguleringsplanen? Velstyret på øya har vel også et ansvar? Noen må stilles til ansvar for dette. At en statsråd blir fotfulgt og må gå av for en lignende ting, er et demokratisk tankekors.

NOA hadde ingen spesielle innvendinger mot det første forslaget til reguleringsplan for øyene. Det var et forslag som ville bevare eksisterende hyttemiljø og grønne arealer. Alternativ 2 som ble bestilt av daværende byråd Grete Horntvedt, har mange punkter vi ikke kan akseptere. Spesielt er omregulering av grunn til byggegrunn og forslag om kloakk- og avløpsledninger helt uakseptabelt. Det vil bety omfattende graving gjennom friområder og må motarbeides

gjennom alle lovlige instanser. Hvis ikke den ulovlige byggevirkomheten og utvidelser av tomteareal rundt hyttene stoppes og kreves tilbakeført til opprinnelig tilstand, bør kanskje Miljøverndepartementet vurdere å stoppe hele reguleringsarbeidet på øyene inntil så er gjort. Da heller beholde den eksisterende reguleringsplanen en stund til.

De som ønsker å se nærmere på kartet, finne det på [www.1881.no](http://www.1881.no).

## Ønsker du nyheter elektronisk fra NOA?

NOA sender med litt uregelmessige mellomrom ut informasjon fra virksomheten via e-postbrevet "NOAs Ark". Her kommer opplysninger om saker og arrangementer i periodene mellom hver utgivelse av Grevlingen. Ønsker du å holde deg orientert, kan du sende en mail til [noa@noa.no](mailto:noa@noa.no), så setter vi deg på lista. Du kan selvsagt melde deg ut av lista når du vil.

### GRØNT DIKT

#### Isen lever

Nylagt is på skogsvannet. Sterk og hard.  
Gror seg langsomt tykkere i dypet.  
Lav sol. Og frosne, røde tranebær  
mellom snøflekker på myrene.  
Det er stille og kaldt.

Da plutselig: spoiing!  
Et smell med en underlig klang fra isen.  
En svartspett roper skremt fra en åsrygg.  
Det er isen som har begynt å leve.

Så kommer kvelden med myke oii-oii fra vikene.  
En tynn måne stiger og skogen blir svart.  
Da starter brått en dundrende kanonade innved land et sted.  
Et torden bølger over hele vannet, som skarpe skudd og drønn.  
Panseret sprekker i hele vannets lengde!

Ekko på ekko dirrer mellom åsene.  
Du bever i din trygge hytte: Får du sove i natt?

Sigmund Hågvar

# No livnar det i lundar

av Bredo Berntsen

"No livnar det i lundar, no lauvast det i li", skrev Elias Blix. Og i disse vårtider yrer det av liv i skog og mark. En av dem det er verdt å holde øye med er "ungkarsfinken" eller bokfinken. I år kommer den, som ofte ellers, et par dager før mars måned var ute. Bokfinken har på latin fått navnet *Fringilla coelebs*, hvor *Fringilla* betyr fink og *coelebs* betyr ugift. Denne karakteristikken har den fått fordi det er vanlig at bokfinkhannen kommer noen dager før hunnen. Og det er klart at den straks benytter forspranget til å øve seg i sangkunsten og finne sitt revir.

Værlaget kan ofte ha et bistert preg i slutten av mars og begynnelsen av april – men det spiller ingen rolle for bokfinken. Den smeller i med sin sang, om igjen og om igjen. Kjønnforskjellene er store ellers også. Hunnen er uanselig grågrønn, mens hannen er gjev i fargene: brunrød under, blågrå hette og svart panne. Om våren fyller bokfinksangen snart det ganske land – i skog, parker og hager, fra Sørlandet til Målselv og Malangen i Troms. Ja, enda lenger nord også, men da mer spredt.

Bokfinken er uten tvil en av våre aller kjæreste småfugler og flittigste sangere – vakker, tiltalende og lite sky. Hva ikke så mange vet, er at den kjente finkefuglen ikke bare er vakker og en ivrig sanger, men at den også bygger et særs kunstferdig reir; alltid i trær, som regel inne ved stammen, utvendig særdeles kunstferdig kledd med lav, stundom med papirbiter, innvendig fôret

med hår og fjær.

Sangen er en frisk og livlig trille som begynner med noen svakere toner, for eksempel slik i bokstaver: sry-sry-sry-sry-sry-huit-huit-huit og slutter med et kort tsiui. I en fuglebok er dens sang prøvd gjengitt på følgende morsomme måte: fru-fru-fru-fru-fru-Borkrevink. En annen måte å gjengi sangen på, som kanskje er lettere å huske, er: ti-ti-tjue-



Illustrasjon: Bokfink (Utsnitt fra Brehms Tierbilder, 1914).

tredve-førr! I folketroen er bokfinken kjent for sin vakre sang – som folkefantasiaen har tolket på utallige måter. For franskmennene synger bokfinken: "Je suis le fils d'un riche prieur!" (Jeg er sønnen til en rik prior). Og i Frankrike heter derfor bokfinken *riche prieur*. Ser bokfinken i Sverige unge tjenestefolk av begge kjønn ute på markene – vips, så kommer den med sin insinuante sang:

*Pigan å drängen*

*På ången!*

*Fy skäms!*

*Pigan å drängen!*

*På ången!*

*Fy skäms!*

Bokfinken er nok en fargerik, uredde fugl som trives i menneskenes nærhet. Men den er i tillegg også en slåsskjempe av rang. Den er liksom "småfuglens tiur". Prangende farger skal lokke og friste hunnen, og det samme skal den ustoppelige sangen. Men ikke nok med det, blir det tvist om en hunnfugl, blir det ofte arge kamper. Det er faktisk ikke helt uvanlig at det ender med drap!

Bokfinken har en del slektninger her til lands, men ingen kan konkurrere med "ungkarsfinken" i popularitet. Bjørkefinken som er vanligst i fjellets bjørkebelte og nordpå, har bare en ubetydelig sang – en langtrukken kvekkende låt: ryyyt. "Ryten" kalles den da også i Nord-Norge. Grønnfinken – eller svensken, som den ofte ble kalt før – har en lokketone som kan minne om bjørkefinkens sang, men har i tillegg en slags fløytelignende sang.

Relativt ny her til lands, og på innvandring fra øst, er rosenfinken. Den har lysende karmindrødt på hals og hode og en høy plystrende strofe, mens den stadig beveger seg. Selv hørte jeg den for første gang i Sørkedalen, nordvest for Oslo, for få år siden. Velkommen skal du være!

# Sett og sakset

## Han vil leve med trær, han også

Når den første furua på tomta her faller, da er'n Haakon dau!

Haakon Lie (103) forteller til Fagbladet 8/2008 om sin tomt og utsikt på Ulvøya

## Også fra barnemunn lyder det

De får ikke lov til å hugge ned trær i regnskogen. Da dør dyrene. Jaguaren trenger trær å klatre i.

Ingrid Burgess (4) i Oslo kommunes infoavis Oslo nå nr 6 2008

## Fremtidens høringsinstanser

Har han snakket med de berørte parter, mon tro: urfolk, dyr, trær og planter? Fjellene og vannet? Våre etterkommere?

Arne Johan Vetlesen spør om hvem i Canada som har ønsket Statoil velkommen med sitt oljesand-prosjekt, i Klassekampen 9. desember 2008

## Det er ikke lett å skifte mening

I skogenes mørke bor vanhellige dyr, hvis kjever er væpnet med uhyggelig blinkende tenner eller kvasse nebb, føttene har skarpe klør som lengter etter å kløre seg fast i en blodfylt hals, og øynene glimter av mordlyst. Der bor ulvene, som kommer frem om natten og jager bondens slede, helt til hustruen må ta det lille barnet som sitter på fanget hennes og kaste det ut til dem for å redde sitt eget liv ogmannens.

Fra Selma Lagerlöfs Gösta Berlings saga (1891) som fritt bygger på värmlandske sagn



## Jørgen Stubbesitter

### Piggråd og andre spyd

I 1867 tok amerikaneren Joseph F. Glidden patent på en enkel og grei oppfinnelse, leser jeg i avisen. Rancherne og farmerne på prærien hadde et problem – ett av mange problemer. Kveget hadde det med å bryte seg inn på dyrket mark. Så uskyldig startet det. Slå opp på Stacheldraht eller Barbed wire så finner du fortsettelsen.

Min vante tro har jeg funnet meg en god stubbe og gjenopplever siste ukes hendelse – elgen som krysser Karihaugveien på sin og formødrenes årtusengamle rute fra Gjelleråsen til Østmarka. Der trakk den sammen med mor, og det skal den fortsette med. Min trofaste følgesvenn, naboen puddeltispe Leika, er livlig opptatt med å rulle seg i det tynne snølaget. Godt å få kjølt seg ned, og godt å få vasket seg litt etter å ha tråkket gjennom tynn is på sølpyttene.

Gang på gang kaster elgen seg mot gjerdet mellom kjørebanelene. Overkroppen henger på gjerdet en stund. Et par sprell til og vekten forskyver seg, og dyret glir på buken over gjerdet og ned i motgående kjørebane. Så er det neste gjerde. På Tybring-Gjedde-tomta er det et like høyt gjerde, men nå med piggråd. Vi som sitter i bilene følger engstelig med.

Jeg gjenopplever et traume. Da jeg var liten gutt var en elg blitt hengende på spydene på gjerdet rundt Vestre gravlund. Jeg så det ikke, jeg hørte bare om det, og så blodflekkene. I barnesinnet gjentok lidelsen seg og forsterket seg – om mulig. Og det et ganske langt liv hittil. Hvorfor har vi disse spydene og all piggråden? I fredstid har piggråd bare den funksjon å rive opp buken på dyr, og buksebaken til ivrige smågutter – enhver innbruddstyv med selvrespekt har med seg avbitertang. Og spydene er bare ubetenksom gjerdepunkt. Hva om vi fikk lagt en skinne over alle spydene, og fikk bort piggråden?

Gårsdagens elg var heldig og fant et innsmett litt lenger borte i Karihaugveien, denne gangen iallfall.

Vi høres av.

## LOKALLAG I NOA

Naturvernforbundet i Asker:	Arild Jansen, Pb 332, 1371 Asker, 66846814, ariljans@online.no
Naturvernforbundet i Bærum:	Jan Schwencke, Pb 252, 1319 Bekkestua, 90033926, jan@friorg.no Therese Werenskiold, 91137730, therese@apeland.no
Naturvernforbundet i Fet:	Liv Grøtvedt, Rovenveien 47, 1900 Fetsund, 63885210, 92097204, ligroetv@online.no
Naturvernforbundet i Lørenskog:	Margareta Bondevik, Løkenkollen 11, 1473 Lørenskog, 67902810, gretetrond@online.no
Naturvernforbundet i Nannestad/Gjerdum:	Steinar Myrabo, Granerud, 2034 Holter, 91657691, smyrabo@online.no
Naturvernforbundet i Nes:	Marit Frøystad, Myrullveien 4, 2150 Årnes, 63903193, 92463277, marifro@online.no
Naturvernforbundet på Nesodden:	Peter Schølberg, Pb 251, 1450 Nesoddtangen, 66911437, pschjo@hotmail.com
Naturvernforbundet i Oppegård:	Mariella Memo, Pb 291, 1410 Kolbotn, 66802120, marimemo@online.no
Naturvernforbundet Oslo Nord:	Elin Tyse, Jutulveien 11, 0852 Oslo, 22690526, elintyse@c2i.net
Naturvernforbundet Oslo Vest:	Eystein F. Husebye, Pb 3157 Elisenberg, 0208 Oslo, 22141513, ey-f-hus@online.no
Naturvernforbundet i Skedsmo:	Elisabet Bolstad, Pb 27, 2001 Lillestrøm, 47623917, elisbo@gmail.com
Naturvernforbundet i Ski:	Stein Martinsen, Pb 232, 1401 Ski, 64872806, gaupestein@online.no
Naturvernforbundet i Vestby:	Kristian Vahl Østbye, Uglevn 15, 1555 Son, 64950099, 23462127, kristian.ostbye@idr.oslo.kommune.no
Naturvernforbundet i Ås:	Hans Erik Lerkelund, Pb 130, 1431 Ås, 64963999, 98849397, helerk@start.no
Studentlaget i Ås:	Victoria Maria Kristiansen, Pb 623, 1432 Ås, victoria.kristiansen@student.umb.no
Østkanten Naturvernforbund:	Bodil Motzke, Lindbäckv. 23F, 1163 Oslo, 22673177, 40497909, ostkanten@naturvern.no
Oslo Studenlag av NU og NNV:	Heidimarie Evensen, Krusesgt. 5A, 0263 Oslo, 40856024, jmanders@student.matnat.uio.no

### Kontaktpersoner i kommuner uten lokallag

**AURSKOG-HØLAND:** Yvonne Ødegaard, Nannestadgata 1, 2000 Lillestrøm **ENEBAKK:** Kjell Arild Ødegård, Vestbyveien 69, 1914 Ytre Enebakk, 47382810, tobjoelo@online.no **FROGN:** Sylvi Ofstad Samstag, Badehusgaten 15, 1400 Drøbak, 64935943 **NITTEDAL:** Hiltrud Hemmersbach, Marie Olsens vei 2, 1431 Hagan, 67079544, hiltrud.hemmersbach@c2i.net **RÆLINGEN:** Tom Bengtson, Runiveien 15, 2005 Rælingen, 63839835, tbengt@broadpark.no **SØRUM:** Helge Njaa, Brinken 2, 1920 Sørumsand, 63827933

En liten grevling fortsetter sitt opphold i Sverige og får herlig grunnlag for egne meninger.

## Herrene i skogen

I forrige hefte gjennomgikk vi, noe lemfeldig, de 400 første sidene i Kerstin Ekman's "nya mastodontverk om skogen ... fascinerande bruksbok" (Expressen). Da var det en omfattende skildring av skogen i folkets bevissthet gjennom alle tider opp imot vår tid – angsten, trollene, ulvene, næringen, bosettingen, fristedene, poesien. Stort sett skildret av menn fra Gilgamesh til Linné.

På de siste 150 sidene skal vi la forferdelighetene overta. Når man som hos oss finner sine steder (les Eventyrskogene til NOA), tenker man som aldri før i verdenshistorien: Hit inn klarer vel ikke de svære hogstmaskinene å komme. Det finnes jo en mulighet for at de mektige furuene der opppe står fremdeles.

Hele 95 prosent av Sveriges skoger er omdannet til kolossale felt av ensartet granskog av samme alder og høyde, ofte på geledd, ugjennomtrengelig og uten underskog og vegetasjon, bare et dryss av tørre barnåler. Aldri har Sverige hatt så mye produktiv skog som nå – Kerstin Ekman oppfatter seg å leve i en dødssivilisasjon (s. 398). Skal skogen ikke vokse til menneskenes nytte (tjänst), men liksom bare eldes, falle og råtne, spurte en landshøvding akk så klokt allerede på 1700-tallet. (Jeg minnes en fager dag ved Veig – ja, men den kaster jo ikke noe av seg, sa en utbygger.)

Så kommer skadene. Sprøyting for å holde løvskogen i sjakk fører til fosterskader og kreft. Gjødsling fører til forsuring av vann, hurtigvoksende trær gir svakere tømmer, snart kun egnet til slip. Stormer får betydelig bedre tak og gir dobbelt så stort vindfall og ødeleggelse (empiri: 2005 og 1967 sammenlignet). Vellet av skogsbilveier og stikkveier fører til at stormene får tak, og ender med sprøyting av nedfall for insektbekjempelse. Hele 21.000 arter er truet i svenske skoger – gjør det noe? Flatehogster og drenerte myrer fører til hurtigere gjennomstrømning av regn- og smeltevann, som fører til større flombølger. (Det storstilte norske myrselskapet fra 1902 var ingen suksess, og er fra 1972 slått sammen med Ny jord og driver med bureising i all beskjedenhet – nå tyder plantasjeskogens manglende kvalitets-tømmer på å bli neste fiasko.) Det er imponerende hvor inngående Kerstin Ekman dykker ned i eksisterende litteratur, fra internasjonal til svensk og norsk, fra prosa, poesi og diktning til offentlige utredninger. Bare i det ligger en gave til leseren.



Kerstin Ekman  
**Herrarna i skogen**  
 Albert Bonniers Förlag  
 Pocketbok, fargeill., 557 sider  
 ISBN 978-91-0-011878-5  
 Pris ca kr 100

Returadresse:  
Naturvernforbundet  
i Oslo og Akershus  
Maridalsveien 120  
0461 Oslo

B

NORGE



## NOAs ÅRSMØTE 2009

Det innkalles med dette til NOAs årsmøte for 2009  
onsdag 25. mars kl 18.30 i Miljøhuset G-9, konferansesenteret  
(Grensen 9b, Oslo, helt innerst i gården).

Alle medlemmer av NOA er velkommen.

Saker til behandling:

1. Konstituering av årsmøtet
2. Årsberetning for 2008
3. Årsregnskap for 2008
4. Arbeidsprogram for 2009
5. Budsjett for 2009
6. Valg av styre, valgkomité, revisor, medlem og varamedlem til Naturvernforbundets landsstyre og 6 representanter fra NOA til årets landsmøte i Naturvernforbundet
7. Eventuelle saker og forslag innkommet i henhold til NOAs vedtekter

Sakspapirene til årsmøtet legges ut på [www.noa.no](http://www.noa.no)  
senest 14 dager før møtet, eller kan fås på kontoret.

Etter årsmøtet blir det foredrag ved professor Mikael Ohlson fra UMB  
om skog, skogbruk og karbondynamikk.

VELKOMMEN!  
Hilsen styret i NOA



NATURVERNFORBUNDET  
I OSLO OG AKERSHUS (NOA)